

SOLIQ ORGANLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLINI OSHIRISH AHAMIYATI

Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li

*Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha hududlararo
soliq inspeksiyasi bosh inspektori*

Annotatsiya. Ushbu maqola butun dunyo bo'ylab soliq organlarini modernizatsiya qilishda raqamli texnologiyalarning muhim rolini ta'kidlaydi. Unda avtomatlashtirish va ma'lumotlarni tahlil qilish kabi raqamli vositalarni kiritishning asosiy afzalliklari muhokama qilinadi va daromadlarni yig'ish va soliqqa rioya qilish sharoitida soliq to'lovchilarning shaffofligi, samaradorligi va yaxshilangan tajribasi muhimligini ta'kidlaydi

Kalit so'zlar: soliq organlari, raqamli texnologiyalar, samaradorlik, shaffoflik, muvofiqlik, daromadlarni yig'ish, ma'lumotlarni tahlil qilish, avtomatlashtirish, soliq to'lovchi tajribasi.

Аннотация. В этой статье подчеркивается важная роль цифровых технологий в модернизации налоговых органов по всему миру. В нем обсуждаются основные преимущества внедрения цифровых инструментов, таких как автоматизация и анализ данных, и подчеркивается важность прозрачности, эффективности и улучшения опыта налогоплательщиков в контексте сбора доходов и соблюдения налоговых требований

Ключевые слова: налоговые органы, цифровые технологии, эффективность, прозрачность, соответствие требованиям, сбор доходов, анализ данных, автоматизация, опыт налогоплательщика.

Annotation. This article highlights the important role of digital technologies in the modernization of tax authorities around the world. It discusses the main advantages of introducing digital tools such as automation and data analysis and emphasizes the importance of taxpayer transparency, efficiency and improved experience in the context of revenue collection and tax compliance

Keywords: tax authorities, digital technology, efficiency, transparency, compliance, revenue collection, data analysis, automation, taxpayer experience.

Soliq tizimi iqtisodiyotning ajralmas qismi sifatida mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor maqsadlariga erishishning eng muhim mexanizmi hisoblanadi.

2018-yilda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasi soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi soliq yukini kamaytirish uchun qulay muhit yaratish, soliqqa tortish tizimini soddalashtirish, soliq ma'murchiligini takomillashtirish,

tadbirkorlikni rivojlantirish va xorijiy investitsiyalarni jalb etish vazifalarini amalga oshirish imkonini berdi¹.

Bugungi jadal rivojlanayotgan dunyoda soliq organlarida raqamli texnologiyalarning roli tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Innovatsion raqamli vositalar va platformalar paydo bo'lishi bilan butun dunyo bo'ylab soliq organlariga o'z faoliyatini modernizatsiya qilish, samaradorlikni oshirish, shaffoflikni oshirish va daromad yig'ishni oshirish imkoniyati taqdim etiladi. Ushbu maqola raqamli texnologiyalarni soliq organlariga integratsiyalashning ahamiyatini o'rganadi, ushbu transformatsiyaga erishish usullarini muhokama qiladi, potentsial natijalarni taqdim etadi, puxta muhokamada qatnashadi va soliq ma'muriyatining raqamli kelajagi bo'yicha takliflar bilan yakunlanadi.

Avtomatlashtirish: soliq organlarida raqamli texnologiyalarning rolini oshirishning asosiy usullaridan biri bu avtomatlashtirishdir. Bu soliq to'lovchilar uchun elektron ariza berish tizimlarini, avtomatlashtirilgan soliq hisob-kitoblarini va raqamli aloqa kanallarini joriy qilishni o'z ichiga oladi. Avtomatlashtirish qo'lda xatolarni kamaytiradi, jarayonlarni tezlashtiradi va umumiy samaradorlikni oshiradi.

Ma'lumotlar tahlili: ma'lumotlarni tahlil qilish vositalaridan foydalangan holda, soliq organlari soliq to'lashdan bo'yin tovlashni aniqlash, soliq to'lovchilarning xatti-harakatlarini tahlil qilish va asosli qarorlar qabul qilish uchun katta ma'lumotlar to'plamini qazib olishlari mumkin. Bashoratli tahlillar yuqori xavfli soliq to'lovchilarni aniqlashga yordam beradi, bu esa rasmiylarga resurslarni yanada samarali taqsimlashga imkon beradi.

Onlayn portallar: soliq to'lovchilar uchun qulay onlayn portallarni ishlab chiqish soliqqa rioya qilish jarayonini soddalashtiradi. Ushbu portallar jismoniy shaxslar va korxonalariga deklaratsiyalarni topshirish, to'lovlarni amalga oshirish va soliq bilan bog'liq muhim ma'lumotlarga qulay foydalanish imkonini beradi.

Blockchain texnologiyasi: blockchain texnologiyasidan foydalanish soliq operatsiyalarining shaffofligi va xavfsizligini oshirishi mumkin. Bu barcha bitimlar firibgarlik potentsialini kamaytirib, buzilmaydigan daftarda qayd etilishini ta'minlaydi.

Soliq organlarida raqamli texnologiyalarning rolini oshirish bugungi jadal rivojlanayotgan iqtisodiy landshaftda muhim ahamiyatga ega. Ushbu texnologiyalar soliq organlari uchun ham, soliq to'lovchilar uchun ham ko'plab imtiyozlarni taqdim etadi, natijada yanada samarali, samarali va adolatli soliq tizimlariga olib keladi. Soliq organlarida raqamli texnologiyalarning rolini oshirish juda muhim bo'lgan ba'zi asosiy sabablar:

- Muvofiqlik va daromadlarni yig'ish yaxshilandi: ma'lumotlarni tahlil qilish, sun'iy intellekt va mashinani o'rganish kabi raqamli texnologiyalar soliq organlariga

¹ O'zbekiston Respublikasining "Soliq kodeksi" (yangi tahriri), 2019-yil 30-dekabr.

solliq to'lashdan bo'yin tovlash va firibgarlikni yanada samarali aniqlashga yordam beradi. Ular solliq to'lovchilarning solliqlarning adolatli ulushini to'lashini ta'minlab, qonunbuzarliklar va nomuvofiqliklarni aniqlash uchun katta miqdordagi ma'lumotlarni tahlil qilishga imkon beradi. Bu hukumatlar uchun solliq tushumlarining ko'payishiga olib keladi.

- Ma'muriy yukni kamaytirish: raqamli texnologiyalar orqali solliq bilan bog'liq jarayonlarni avtomatlashtirish solliq to'lovchilarga ham, solliq organlariga ham ma'muriy yukni kamaytiradi. Solliq to'lovchilar o'z deklaratsiyalarini osonroq topshirishlari mumkin, solliq organlari esa deklaratsiyalarni yanada samarali qayta ishlashlari va tekshirishlari mumkin. Bu operatsiyalarni soddalashtiradi va ma'muriy xarajatlarni kamaytiradi.

- Kengaytirilgan aniqlik va muvofiqlik: raqamli tizimlar solliq hisob-kitoblari va ma'lumotlarni kiritishda inson xatolarini sezilarli darajada kamaytirishi mumkin. Solliq to'lovchilar aniq baholashdan foyda ko'rishadi va solliq organlari o'z faoliyatida yuqori darajadagi ishonch va ishonchni saqlab qolishlari mumkin.

- Haqiqiy vaqtda Monitoring va hisobot: raqamli tizimlar moliyaviy operatsiyalar va iqtisodiy faoliyatni Real vaqtda monitoring qilish imkonini beradi. Bu solliq organlariga paydo bo'layotgan tendentsiyalar, xatarlar va solliq bo'shliqlarini zudlik bilan aniqlashga imkon beradi, bu esa faol aralashuvlar va siyosatni tuzatishga imkon beradi.

- Solliq to'lovchilarning soddalashtirilgan xizmatlari: solliq organlari solliq to'lovchilarga ma'lumot olish, fayllarni qaytarish va so'rovlarni hal qilishni osonlashtiradigan onlayn portallar va vositalarni taklif qilishlari mumkin. Bu solliq to'lovchining umumiy tajribasini yaxshilaydi va muvofiqlikni oshiradi.

- Global solliq muvofiqligi: tobora globallashtirib borayotgan dunyoda raqamli texnologiyalar solliq organlariga boshqa mamlakatlardagi hamkasblari bilan hamkorlik qilishga yordam beradi. Ushbu hamkorlik solliq to'lashdan bo'yin tovlashga qarshi kurashish va transmilliy korporatsiyalar solliqlarning adolatli ulushini to'lashini ta'minlash uchun juda muhimdir.

- Ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish: raqamli texnologiyalar solliq organlariga ma'lumotlarni har tomonlama tahlil qilish asosida ongli qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Bu ularga solliq siyosatini aniq sozlashda, ijro strategiyalarini takomillashtirishda va resurslarni yanada samarali taqsimlashda yordam beradi.

- Solliq kamomadining kamayishi: raqamli texnologiyalardan foydalangan holda solliq organlari solliq kamomadini qisqartirishi mumkin—qarzdor va undirilgan solliqlar o'rtasidagi farq. Bu muhim davlat xizmatlari va infratuzilmani rivojlantirishni moliyalashtirish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan davlat daromadlarining ko'payishiga olib keladi.

- Shaffoflik va hisobdorlik: raqamli tizimlar soliq yig'ish jarayonlarida shaffoflikni ta'minlaydi, korrupsiya va poraxo'rlik potentsialini kamaytiradi. Soliq organlari, shuningdek, avtomatlashtirilgan audit yo'llari va hisobot mexanizmlari orqali javobgarlikni namoyish etishlari mumkin.

- O'zgaruvchan biznes modellariga moslashish: raqamli iqtisodiyot va yangi biznes modellari soliqqa tortish nuqtai nazaridan qiyinchiliklarni keltirib chiqardi. Raqamli texnologiyalar soliq organlariga ushbu paydo bo'lgan muammolarni samarali hal qiladigan soliq siyosatini moslashtirish va ishlab chiqishga imkon beradi.

Soliq organlarida raqamli texnologiyalarning rolini oshirish soliq tizimlarini modernizatsiya qilish, muvofiqlikni yaxshilash va hukumatlarning muhim davlat xizmatlarini moliyalashtirishini ta'minlash uchun juda muhimdir. Bu, shuningdek, soliq organlariga raqamli asrda savdo va moliyaning rivojlanayotgan tabiati bilan hamqadam bo'lishga yordam beradi, shu bilan birga soliqqa tortishda shaffoflik va adolatni rivojlantiradi. Biroq, texnologik yutuqlarni maxfiylik muammolari bilan muvozanatlash va soliq siyosati adolatli va jamiyatning barcha qatlamlari uchun ochiq bo'lishini ta'minlash juda muhimdir. Muhokama:

Raqamli texnologiyalar ko'plab afzalliklarni taklif qilsa-da, ularning soliq organlariga qo'shilishi qiyinchiliklardan xoli emas. Xavfsizlik muammolari, raqamli bo'linish va ma'lumotlarni himoya qilishning mustahkam qoidalariga bo'lgan ehtiyoj muhim masalalardir. Soliq organlari, shuningdek, ushbu texnologiyalarni samarali boshqarish va ulardan foydalanish uchun o'z xodimlarini tayyorlash va salohiyatini oshirishga sarmoya kiritishlari kerak.

Bundan tashqari, samaradorlikni oshirish uchun raqamli vositalardan foydalanish va soliq ma'muriyatida insoniy aloqani saqlash o'rtasida muvozanatni saqlash juda muhimdir. Soliq organlari raqamli interfeyslar bilan kurashishi mumkin bo'lgan soliq to'lovchilarni etarli darajada qo'llab-quvvatlashi kerak.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, soliq organlarida raqamli texnologiyalarning rolini oshirib bo'lmaydi. Ularning integratsiyasi samaradorlikni oshirish, shaffoflik, muvofiqlik va daromadlarni yig'ish yo'lini taklif etadi. Ushbu raqamli transformatsiyani muvaffaqiyatli qabul qilish uchun soliq organlari:

- Kiberxavfsizlikni birinchi o'ringa qo'ying: soliq to'lovchilarning nozik ma'lumotlarini himoya qilish uchun mustahkam kiberxavfsizlik choralariga sarmoya kiriting.

- Raqamli bo'linishni bartaraf etish: barcha soliq to'lovchilar, ularning texnologik qobiliyatidan qat'i nazar, raqamli xizmatlardan foydalanishlari va foydalanishlari mumkin.

- Ma'lumotlar maxfiyligini ta'kidlang: soliq to'lovchining maxfiyligini himoya qilish uchun ma'lumotlarni himoya qilishning qat'iy qoidalarini amalga oshiring.

•Uzluksiz ta'lim: soliq organlari xodimlarini raqamli vositalardan samarali foydalanishga o'rgatish va kerak bo'lganda soliq to'lovchilarga yordam ko'rsatish.

•Manfaatdor tomonlarni jalb qilish: foydalanuvchilarga qulay raqamli platformalarni loyihalash va amalga oshirish uchun texnologiya mutaxassislari, soliq to'lovchilar va korxonalar bilan hamkorlik qiling.

Ushbu takliflarga rioya qilish va raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali soliq organlari o'z faoliyatini modernizatsiya qilishlari va raqamli asrda hukumatlar va soliq to'lovchilarga yaxshiroq xizmat ko'rsatishlari mumkin. Ushbu o'zgarish nafaqat samarali soliq yig'ishga olib keladi, balki adolatli va adolatli soliq tizimiga ham hissa qo'shadi.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Soliq kodeksi" (yangi tahriri) , 2019-yil 30-dekabr.

2. O'zbekiston Respublikasi prezidenti SH.M.Mirziyoevning 2020 yil 25 yanvardagi 2020 yil uchun eng muhim ustivor vazifalar haqidagi Oliy Majlisga Murojatnomasi.

3. O'zbekiston Respublikasi prezidentining "Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalari sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. Toshkent sh., 2018 yil 19 fevraldagi PF-5349 sonli.

4. O'zbekiston Respublikasi prezidentining "O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. Toshkent sh., 2018 yil 3 iyuldagi PQ-3832 sonli.

5. Tohirovich, Q. N. (2021). XALQARO MOLIYAVIY HISOB STANDARTLARIGA O'QISH DOLZARBILIGI. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 1(2), 56-64.

6. O'G'Li, R. U. R., Tohirovich, Q. N., & O'G'Li, Q. N. A. (2021). BILVOSITA SOLIQLARNING SOLIQ TIZIMIDAGI TUTGAN O'RNINI VA AHAMIYATI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(10), 719-723.

7. Sultonova, M. A. (2021). MAS'ULIYATI CHEKLANGAN JAMIYATLARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI. Scientific progress, 2(8), 608-613